

Dato:
07. januar 2013

Vår referanse:
06/03772-6/FFI

Deres referanse:
2006/04015-129/FD I 4/ART

Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep
0032 Oslo

FORSVARSDEPARTEMENTET	
SAKNR.:	06/04015-145
08 JAN 2013	
ARKBET:	731.0-spm
KASSERES 5 ÅR	
KASSERES 30 ÅR	
BEVARES	

Høring – forslag til ny forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) har mottatt forslag til ny forskrift om forsvars- og sikkerhetsanskaffelser på høring. Instituttet har også mottatt utkast til revidert anskaffelsesregelverk for forsvarssektoren (ARF) som separat høringssak og som derfor vil bli besvart separat.

Som redegjort for i høringsbrevet vil en slik ny forskrift berøre en betydelig mengde anskaffelser. Det største volumet gjelder anskaffelser av forsvarsmateriell som foretas av Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO). FFI vil imidlertid også kunne bli direkte berørt av forskriften ettersom en del av instituttets anskaffelser utvilsomt vil være sikkerhetsgraderte anskaffelser. FFI har ingen kommentarer til forslaget i egenskap av anskaffelsesmyndighet. De etterfølgende kommentarene er gitt i instituttets rolle som rådgiver med bakgrunn i vår kunnskap om forsvarsmarkedet.

Høringsbrevet og høringsnotatet redegjør for bakgrunnen for direktivet. FFI er enig i at forsvarsmarkedet i liten grad fungerer som et åpent, ikke-diskriminerende marked, og at nasjonene ofte favoriserer egen industri ved slike anskaffelser. Bakgrunnen er at det anses å være av stor betydning for nasjonenes sikkerhet og nasjonale handlefrihet å ha en egen forsvarsindustri. Dessuten kan en slik industri også være viktig for en nasjons teknologiske utvikling i andre sektorer. Særlig de større nasjonene legger vekt på å være selvforsynt med forsvarsprodukter og tilhørende kompetanse over en stor bredde, mens mindre nasjoner gjerne vektlegger spisskompetanse på områder som de anser som særlig viktige for sin nasjonale sikkerhet. USA, Frankrike og Storbritannia kan nevnes som eksempler på den førstnevnte kategorien, mens Norge kan være et eksempel på den siste.

Det er også vanlig at nasjoner benytter ulike metoder for å beskytte sin egen forsvarsindustri. Mindre nasjoner, med en begrenset og mer nisjepreget forsvarsindustri, er avhengige av import for å dekke sitt

Vedlegg: 0

Saksbehandler:
Åge Skælv

Postboks 25, 2027 Kjeller
Besøksadresse:
Instituttveien 20, 2007 Kjeller

Mil retn nr:
Sentralbord: 63 80 70 00

Dir: 63 80 74 72 Org.nr: NO 970 963 340 MVA
Faks: 63 80 71 15 e-post: ffi@ffi.no

behov for forsvarsmateriell. Slike nasjoner har ofte etablert gjenkjøpsordninger for å tilgodese egen industri med underleveranser og teknologioverføring eller hjelp til tilgang til andre markeder. Store nasjoner, som gjerne er selvforsynt med de fleste produkter, vil typisk argumentere for et mest mulig åpent marked (der for eksempel gjenkjøp blir ansett som en hindring for et "åpent marked"). Det finnes imidlertid andre og mer subtile former for tiltak som begrenser markedsadgangen for utenlandske leverandører, og som det er lettere for store nasjoner å benytte. Dette kan for eksempel være krav til lokal produksjon, krav relatert til behandling av gradert informasjon eller spesifikasjoner som er utformet på en slik måte at det i praksis bare er nasjonale leverandører som kan tilfredsstille kravene.

Norge importerer en svært stor andel av det forsvarsmateriellet vi anskaffer, og det er derfor i vår interesse å arbeide for et åpent og velfungerende marked for slike produkter. Samtidig har vi etter vår målestokk også en ikke ubetydelig eksport, så Norge kan i stor grad allerede sies å etterleve intensjonen med direktivet. For norsk forsvarsindustri, som innenfor enkelte områder har utviklet produkter i verdensklasse, er det også avgjørende med ikke-diskriminerende tilgang til andre nasjoners markeder. I et slikt perspektiv kan direktiv 2009/81/EF synes å være et viktig steg fremover.

FFI vil imidlertid advare mot det som synes å være EU-kommisjonens oppfatning, nemlig at forsvarsmarkedet vil kunne åpnes ved tilsynelatende enkle regulatoriske grep. Tvert imot vil særlig mindre nasjoner kunne bli skadelidende ved at de, for eksempel på grunn av begrensningene på bruken av gjenkjøp, kan miste muligheten for å verne om egen forsvarsindustri med påfølgende konsekvenser for deres nasjonale sikkerhet. Store nasjoner vil ha et større spillerom for å beholde (og eventuelt videreutvikle) sine mer skjulte markedshindrende mekanismer. Det kan her være verdt å merke seg at det var de store medlemsnasjonene i EU som særlig var pådrivere for direktivet, mens skepsisen (som riktignok har manifestert seg mest i ettertid) kommer fra små nasjoner.

Norges geografiske posisjon, spesielle topografiske og klimatiske forhold, samt svært store tilliggende interesseområder til havs, medfører at vi har sikkerhetsutfordringer som er vesentlig forskjellige fra de fleste andre europeiske nasjoner. Av denne grunn har det i hele etterkrigstiden vært viktig for Norge å bygge opp, opprettholde og videreutvikle nasjonal industriell kompetanse innenfor noen nisjeområder. Eksempler på slike er sjømålsmissiler tilpasset vår kysttopografi, teknologi for operasjoner i våre havområder og teknologi for etterretnings- og overvåking av våre nærområder. Unntaksbestemmelsen i EØS-avtalens artikkel 123 har vært viktig for å opprettholde en kompetanse av avgjørende betydning for vår nasjonale sikkerhet og handlefrihet. Ordninger som gjenkjøp har vært benyttet systematisk for å bidra til markedsadgang i utlandet for slike produkter.

FFI anser at de forhold som er nevnt i forrige avsnitt fremdeles vil være gyldige, og vil kunne begrunne bruk av EØS-avtalens unntaksbestemmelse i særlige tilfeller der forskriftens mulighet for å stille krav om forsyningsikkerhet ikke anses som tilstrekkelige. Vi viser her til de reviderte teknologiske kompetanseområdene som ble presentert i Prop. 1 S (2011-2012). FFI vil derfor advare mot en praktisering av forskriften som medfører at vi ikke ivaretar våre behov for å sikre nasjonal teknologisk og industriell kompetanse på områder vesentlige for vår nasjonale sikkerhet og handlefrihet, mens andre nasjoner i praksis ikke åpner sine egne markeder. FFI anbefaler at

Forsvarsdepartementet nøye følger utviklingen i andre nasjoner som omfattes av direktivet med sikte på å følge opp manglende etterlevelse på en hensiktsmessig måte.

FFI vil i sitt høringssvar til utkast til revidert ARF kommentere i mer detalj anvendelsen av direktivet særlig i forhold til unntaksbestemmelsen i EØS-avtalens artikkel 123. Vi vil imidlertid kommentere noen relevante spørsmål som berøres i høeringsnotatet om forslag til ny forskrift.

Direktiv 2009/81/EF inneholder bestemmelser som, etter nærmere fastsatte prosedyrer, gir en oppdragsgiver anledning til å kreve at en leverandør setter inntil 30 % av leveransens verdi ut på konkurranse. Dette er bestemmelser som nasjonene står fritt til å velge hvorvidt de vil implementere i nasjonal lovgivning. I forslaget til forskrift er slike bestemmelser tatt inn som Del III Underleveranser. FFI støtter at disse bestemmelsene tas med i forskriften, da de bidrar til å øke handlefriheten i praktiseringen av forskriften og kan være et virkemiddel til å øke konkurransen i forsvarsmarkedet ved å gi potensielle nye underleverandører markedsadgang.

Forskriftsforslaget inneholder bestemmelser om klagebehandling og håndhevelse. Et eget prosedyreregulativ vil kunne øke andelen klager til Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) og domstolene. Høeringsnotatet drøfter problemstillinger rundt dette, men avgrenset til behandling av skjermingsverdig informasjon. Det kan tenkes at beslutninger om bruk av unntaksbestemmelsen i EØS-avtalens artikkel 123 kan bli påklaget. Det samme kan gjelde krav til forsyningssikkerhet for anskaffelser som foretas under den nye forskriften. I slike situasjoner vil klageorganene måtte gå inn i vurderinger rundt behovet for å besitte nasjonal teknologisk og industriell kompetanse på viktige områder. Slike vurderinger vil kreve en annen kompetanse i tillegg til den rent juridiske eller merkantile som er sterkest representert i slike organer. FFI vil sterkt understreke viktigheten av at klageorganene tilføres riktig og tilstrekkelig kompetanse til å foreta vurderinger som kan være av avgjørende sikkerhetsmessig betydning.

Med hilsen

John-Mikal Størdal
Administrerende direktør